

TAMPEREEN AMMATTIKORKEAKOULU
Rakennustekniikan koulutusohjelma

Tutkintotyö

Pekka Silvennoinen

**PELASTUSSUUNNITELMAN LAADINTA
VALTAKUNNALLISELLE VALMENNUS- JA LIIKUNTAKESKUS OY:LLE**

Työn ohjaaja
Työn tilaaja

Hollola 2005

Lehtori Petri Murtomaa
Valtakunnallinen valmennus- ja liikuntakeskus Oy /
Varatoimitusjohtaja Seppo Virtanen

Silvennoinen, Pekka. 2005. Valtakunnallinen valmennus- ja liikuntakeskus Oy:n pelastussuunnitelma.

Tutkintotyö. Tampereen Ammattikorkeakoulu, rakennustekniikan koulutusohjelma
10 sivua + 91 liitesivua

Työn ohjaaja	lehtori Petri Murtomaa
Työn tilaaja	Valtakunnallinen valmennus- ja liikuntakeskus Oy, varatoimitusjohtaja Seppo Virtanen
Avainsanat	Pelastussuunnitelma

TIIVISTELMÄ

Tässä tutkintotyössä tarkastellaan ja selkeytetään pelastussuunnitelman laadintaan liittyviä asiakokonaisuuksia sekä annetaan lukijalle kokonaiskuva pelastussuunnitelmasta ja sen tarkoituksesta. Tutkintotyön liitteenä on Valtakunnallinen valmennus- ja liikuntakeskus Oy:lle laadittu pelastussuunnitelma.

Turvallisuudesta huolehtiminen ja turvallisten olosuhteiden luominen on kaikkien kiinteistössä työskentelevien yhteinen asia. Pelastussuunnitelma on hyvä työkalu, jonka avulla henkilökunta saa tietoa vaaratilanteista ja siitä, miten vaaratilanteisiin on varauduttu. Uusien työntekijöiden perehdyttämisessä työtehtäviin ja tulevaan työpaikkaan pitää turvallisuussuunnitelmalla olla merkittävä asema.

Vastuukysymykset turvallisuuden osa-alueilta selkiytyvät ja johdon asema paranee kun lain edellyttämät velvoitteet ovat kunnossa.

Pelastussuunnitelman myötä turvallisuuden hallinta ja ylläpito helpottuvat, kun asiat on koottu yksiin kansiin.

Turvallisuusorganisaatio koulutetaan ja henkilökunnalle järjestetään tiedotustilaisuus turvallisuusjärjestelyistä.

Suunnitteluun velvoittaa 1.1.2004 voimaan tullut Pelastuslaki(468/2003), joka asettaa velvoitteet vaaratilanteisiin omatoimisesta varautumisesta.

Valtioneuvoston asetus pelastustoimesta (787/2003) sisältää veloitteen pelastussuunnitelman laadinnasta kiinteistölle.

Silvennoinen Pekka 2005. Rescue plan for Valtakunnallinen valmennus- ja liikuntakeskus Ltd.

Thesis. Tampere Polytechnic, Degree Programme of Civil Engineering.
10 pages, 91 appendices.

Supervisor	Petri Murtomaa, lecturer
Purchaser	Valtakunnallinen valmennus- ja liikuntakeskus Ltd., Seppo Virtanen, Deputy CEO
Keywords	Rescue plan

ABSTRACT

This thesis gives a picture of the main factors in making a rescue plan and it also gives a general idea of what a rescue plan and its purpose are. One of the appendices is the rescue plan for Valtakunnallinen valmennus- ja liikuntakeskus Ltd.

Taking care of the security and creating safe conditions is a common matter of all the staff. A rescue plan is a good tool giving information on hazards and to get prepared for them. A security plan should have an important role when initiating new employees into their work and work place.

The responsibility and the position of those in charge become clearer when the obligations fixed by law are in order. A written rescue plan makes it easier to control and maintain security. A security personnel must be trained and the staff should be informed on the security system.

A rescue plan is obligatory on the basis of the Rescue Act (468/2003) put into force on January 1, 2004. The Act obliges a work place to get prepared for hazardous situations. The statute given by the Cabinet on rescue (787/2003) makes it obligatory for work places to make a rescue plan.

ALKUSANAT

Tämän tutkintotyön tarkoituksena oli laatia Valtakunnallinen valmennus- ja liikuntakeskus Oy:lle pelastuslain (468/2003) ja valtioneuvoston asetuksen (787/2003) mukainen pelastussuunnitelma.

Pelastussuunnitelma on räätälöity kyseiseen kiinteistöön sen erityispiirteiden mukaiseksi.

Liikuntakeskuksen kiinteistöjen monipuolisuus ja laajuus tekivät tutkintotyöstä haastavan. Aikaisempi työskentelyni kiinteistöpäällikkönä Liikuntakeskus Pajulahdessa on antanut mahdollisuuden käsitellä työssäni myös ongelmakohtia, joihin ulkopuolisen konsultin olisi ollut vaikea ottaa kantaa.

Lehtori Petri Murtomaa Tampereen ammattikorkeakoulusta toimi työni ohjaajana, kiitos hänelle työni ohjauksesta ja hyvistä neuvoista.

Kiitän varatoimitusjohtaja Seppo Virtasta Valtakunnallinen valmennus- ja liikuntakeskus Oy:stä, että sain jatkaa pelastussuunnitelman tekemistä, vaikka en olekaan enää Liikuntakeskus Pajulahden palveluksessa.

Hollolassa 15.4.2005

Pekka Silvennoinen

PELASTUSSUUNNITELMAN LAADINTA VALTAKUNNALLISELLE VALMENNUS- JA LIIKUNTAKESKUS OY:LLE

SISÄLLYSLUETTELO

1 JOHDANTO.....	6
1.1 Työn taustat.....	6
1.2 Työn tavoite	6
1.3 Työn rajaus	7
2 PELASTUSSUUNNITELMAN LAADINTA.....	7
2.1 Pelastussuunnitelma-aineiston rakenne	7
3 TOIMENPITEET VAARATILANTEIDEN EHKÄISEMISEKSI /1/	8
4 TURVALLISUUSORGANISAATIO /1/	8
5 TURVALLISUUSKOULUTUS /1/	9
6 PELASTUSSUUNNITELMAN LAATIMISEEN LIITTYVIÄ HUOMIOITA.....	10

1 JOHDANTO

1.1 Työn taustat

Työskennellessäni Liikuntakeskus Pajulahdessa olin tehnyt turvallisuussuunnitelman, joka oli sisällöltään suppea. Opiskelin Tampereen ammattikorkeakoulussa ja mietin lopputyön aihetta. Palotarkastuksen yhteydessä kyseltiin uutta pelastussuunnitelmaa, kun uusi pelastuslaki oli astunut voimaan. Esimieheni Pajulahdessa pyysi minua tekemään suunnitelman. Esitin aihetta lehtori Petri Murtomaalle ja hän hyväksyi aiheen ja lupautui työni ohjaajaksi.

Valtakunnallinen valmennus- ja liikuntakeskus Oy on Helsingissä kotipaikkaa pitävän Urheiluopistosäätiön yksin omistama. Kiinteistöjen pinta-ala on noin 25 000 m² ja tilavuus noin 110 000 m³. Pajulahdessa työskentelee noin 80 työntekijää ja siellä vierailee vuosittain noin 200 000 henkilöä. Pajulahti on oppilaitos, joka tuottaa koulutus-, valmennus- sekä vapaa- ajan palveluja. Lähes kaikki palvelut tuotetaan omalla henkilökunnalla. Ainoastaan keittiö- ja ravintolapalvelut tuottaa Amica Oy. Amica Oy laatii oman pelastussuunnitelman ja nimeää omat turvallisuusvalvojat.

1.2 Työn tavoite

Liikuntakeskus Pajulahden kiinteistölle laaditun pelastussuunnitelman tehtävänä on käsitellä toimintamalleja, joilla ennakoidaan kiinteistöjä, ympäristöä sekä sen käyttäjiä uhkaavia riskitekijöitä. Pelastussuunnitelma myös tutustuttaa kiinteistössä työskentelevät henkilöt pelastusjärjestelyihin, alkusammutuskalustoon sekä poistumisteihin onnettomuustilanteissa.

1.3 Työn rajaus

Kohteen laajuuden takia kerroskohtaisia pohjapiirroksia ei liitetä tutkintotyöhön. Suurin osa kiinteistöstä on rakennettu vuonna 1977 tai aiemmin. Kiinteistössä on tehty paljon sisäisiä muutostöitä, joihin ei ole tarvinnut hakea rakennuslupaa. Piirustusten päivittäminen tämän hetken mukaiseksi olisi ollut todella suuri tehtävä kohteen laajuudesta johtuen. Tutkintotyössä ei käsitellä toiminnan turvallisuutta.

2 PELASTUSSUUNNITELMAN LAADINTA

Lain asettaman suunnitteluelvoitteen tavoitteena on varmistaa, että yritys kehittää turvallisuuttaan järjestelmällisesti. Tavoite parhaimman hyödyn saamiseksi on aidosti oman turvallisuustason parantaminen eikä pelkästään lain vaatimusten täyttäminen. Suunnittelun tavoitteena on oman turvallisuustilanteen tiedostaminen ja omien riskien suunnitelmallinen tunnistaminen. Onnettomuuden tapahduttua pelastussuunnitelman mukaisen turvallisuusorganisaation tehtävänä on estää, rajoittaa tai lieventää henkilö-, omaisuus- ja ympäristövahinkoja. Pelastussuunnitelman laatimisen jälkeen turvallisuuden hallinta ja vastuukysymykset selkiytyvät, kun kaikki asiaan liittyvä on koottu samoihin kansiin.

2.1 Pelastussuunnitelma -aineiston rakenne

Pelastussuunnitelma muodostuu suunnitelmaosuudesta, henkilökunnan toimintaohjeliitteestä sekä liitteistä. Suunnitelmaosuudessa on kiinteistöjen tiedot, henkilömäärät, erilaiset vaaratilanteet, niiden vaikutukset sekä ennaltaehkäiseminen. Rakenteelliseen palonsuojeluun, hälytys- ja sammutusjärjestelyihin sekä suojelumateriaaleihin liittyvä informaatio on käsitelty pelastussuunnitelmaosuudessa. Ohjeet sairauskohtaus tai onnettomuustilanteissa käsitellään henkilökunnan toimintaohjeliitteessä. Turvallisuusorganisaatio, sisäinen palotarkastuslomake, turvallisuuskoulutuksen seurantalomake, käsisammuttimien sijainnit, väestösuojanmateriaali sekä vaaratilanteiden toimintaohjeet ovat pelastussuunnitelman liitetiedoissa.

3 TOIMENPITEET VAARATILANTEIDEN EHKÄISEMISEKSI /1/

Hyvään yrityskulttuuriin kuuluu, että henkilöstö tietää työhön ja ympäristöön liittyvät vaarat ja kokee turvallisuudesta huolehtimisen tärkeäksi. Perehdytys, koulutus ja neuvonta sekä työpaikan turvallisuussäännöistä sopiminen rakentavat yhteistä turvallisuusajattelua. Tämän lisäksi tarvitaan säännöllisesti omatoimiset, nimetyt turvallisuushenkilöstön tekemät turvatarkastukset ja sisäiset palotarkastukset. Hyvä turvallisuus edellyttää myös hyvin järjestettyjä työoloja: hyvää toimintojen suunnittelua, turvallisia koneita ja laitteita, toimivaa huoltoa, siisteyttä ja hyvää tilojen järjestystä.

Turvallisuutta pyritään lisäämään myös rakennusten suunnitteluvaiheessa. Rakennuksen käyttäjän tulee ymmärtää myös rakenteellisten turvallisuusratkaisujen, esimerkiksi palo-osastojen kunnossapidon ja palo-ovien sulkemisen, tärkeyden merkitys. Korjaus- ja muutostöiden yhteydessä tehtävien tulitöiden turvallisuuteen on kiinnitettävä erityistä huomiota. Kiinteistöjen yleinen huolto- ja kunnossapitotöiden tekeminen on osa yrityksen turvallisuustoimintaa.

4 TURVALLISUUSORGANISAATIO /1/

Yritysjohto vastaa siitä, että turvallisuus toteutetaan lakien, asetusten ja määräysten mukaan. Yritysjohto ohjaa, valvoo ja asettaa tavoitteita yrityksen turvallisuustasolle. Turvallisuushenkilöstö muodostuu turvallisuuspäälliköstä, turvallisuusvalvojista sekä väestönsuojan hoitajista.

Turvallisuushenkilöstön tehtävänä on onnettomuus- ja poikkeustilanteissa huolehtia yrityksen suojelutehtävistä. Turvallisuushenkilöstöön on nimetty henkilöitä yrityksen johdosta ja henkilökunnasta. Tehtäviin nimetyillä henkilöillä on oltava kunnolliset toimintaedellytykset: osaaminen, koulutus, mahdollisuus työajan puitteissa hoitaa tehtäviä, ja valtuudet esimerkiksi onnettomuustilanteissa tehdä nopeita päätöksiä toiminnasta.

Turvallisuushenkilöstön ensimmäinen ryhmä on turvallisuuspäällikkö ja apulaisturvallisuuspäällikkö. Heidän tehtävänsä onnettomuustilanteessa on johtaa pelastustoimia pelastusviranomaisten saapumiseen saakka. Turvallisuusjohdolla on käytössään organisaatioon nimettyjä turvallisuusvalvoja.

Turvallisuushenkilöstön toinen ryhmä on turvallisuusvalvojat. Turvallisuusvalvojen tehtävänä on onnettomuuksien ennaltaehkäisy omalla työpaikalla sekä jo tapahtuneiden onnettomuuksien aiheuttamien vahinkojen minimointi. Työpaikan turvallisuusalueen turvallisuusjärjestelyjä johtaa turvallisuusvalvoja. Pajulahden perustetaan neljä turvallisuusaluetta rakennuksen käyttötarkoituksen mukaan. Jokaiseen nimetään ja koulutetaan turvallisuusvalvoja ja apulaisturvallisuusvalvoja.

Turvallisuushenkilöstön kolmas ryhmä on väestönsuojan hoitajat.

Väestönsuojan hoitaja vastaa väestönsuojan, sen laitteiden ja varusteiden kunnosta.

5 TURVALLISUUSKOULUTUS /1/

Koulutus jaetaan kolmeen osaan: turvallisuuspäälliköiden, turvallisuushenkilöstön ja muun henkilöstön koulutukseen. Yrityksen eri yksiköissä on oltava sammutus-, pelastus- ja ensiaputaitoista henkilökuntaa. Yrityksellä on näin viivytyksettä onnettomuustilanteissa käytettävissään koulutettuja ja asiantuntevia henkilöitä. Turvallisuusvalvojille ja henkilökunnalle järjestetään myös onnettomuuksien ehkäisyyn ohjaavaa koulutusta. Kaikkien talossa työskentelevien on tiedettävä työtehtäviinsä liittyvät vaarat. Kaikille on annettava riittävä perehdytys kiinteistössä oleviin rakenteellisiin ja teknisiin turvajärjestelyihin; esimerkiksi mikä on palo-ovien kiinnipitämisen ja poistumisteiden vapaana pitämisen merkitys turvallisuusajattelussa Pajulahdessa.

Liikuntakeskus Pajulahdessa järjestetään yhteistyössä Päijät-Hämeen Pelastuslaitoksen Nastolan Toimipaikan avustuksella pelastautumis- ja poistumisharjoituksia. Harjoitukset suunnitellaan ja toteutetaan yhteistyössä paikkakunnan pelastusviranomaisen kanssa.

6 PELASTUSUUNNITELMAN LAATIMISEEN LIITTYVIÄ HUOMIOITA

Pelastussuunnitelman runkona on käytetty kirjaa Pelastussuunnitelma, opas yrityksille ja laitokselle, Suomen Pelastusalan keskusjärjestö SPEK, 2004. Lisäksi käytin Suomen Pelastusalan keskusjärjestön SPEK, turvallisuussuunnitelman mallipohja Cd-rom levykettä.

Pelastussuunnitelmaan liittyvää ja sitä ennen voimassa ollutta lainsäädäntöä, viranomaisohjeita ja määräyksiä on paljon. Pelkästään aiempaan turvallisuussuunnitelmaan verrattaessa muutoksia on tullut paljon, esimerkiksi nimitettävän turvallisuushenkilöstön nimitykset ovat muuttuneet.

Pelastussuunnitelman tärkein tehtävä on saada koko Pajulahden henkilökunta ymmärtämään, että turvallisuussuunnitelmaa ei tehdä Pelastuslain vuoksi vaan kaikkien turvallisuuden edistämiseksi, kaikkien pitää sitoutua turvallisuusajatteluun.